

Vypouštění mláďat je pro Hanku odměna a motivace

CHTĚLI BYSTE NA DOVOLENÉ VIDĚT ŽELVU?

Mořské želvy patří mezi nejstarší tvory planety, přesto dnes čelí vyhynutí. Na dovolené je lákavé navštívit „záchranná" centra, mnohá však želvám škodí. Jak poznat ta správná a proč je důležité chránit želvy přímo na plážích? Podívejme se do Indonésie a na Srí Lanku, kde už bylo zachráněno přes 4,5 milionu mláďat.

TEXT: Hana Vašina Svobodová ■ FOTO: archiv moreskezelvy.cz

Nejstarší cestovatelé oceánů
Mořské želvy obývají oceány už více než 110 milionů let – pamatují dokonce dinosaury. V moři hrají zásadní roli: udržují zdravé mořské louky pro tisíce ryb, posilují korálové útesy a regulují množství medúz. Přesto jsou všechny druhy želv ohrožené, některé dokonce kriticky.

Ohrožuje je intenzivní rybolov, pytláctví, znečištění plastem, ztráta hnízdních pláží i klimatická změna, která ovlivňuje pohlaví mláďat – vyšší teplota v hnízdě znamená více samic, a pokud je horko příliš, zárodky se přehřejí a nevylíhne se nic.

Želvy i v Evropě
Když se řekne mořská želva, většina lidí si vybaví tropické pláže. Přitom i ve Středomoří máte šanci se s nimi potkat. Nejznámějšími místy jsou řecký ostrov Zakynthos, Kréta nebo Kefalonie, dále Kypr a turecká riviéra. Hnízda ale najdete i v Itálii (Kalábrie, Sicílie) či v Egyptě. Nejčastěji jde o karetu obecnou, vzácně i karetu obrovskou.

Ve Středomoří želvy ohrožují hlavně srážky s loděmi a vodními skútry, světelné znečištění z hotelů a také turisté, kteří neznají pravidla chování na pláži. I proto jsou zde některé pláže chráněny a večerní vstup je zakázán.

Správný způsob vypouštění želv večer – koridor zajistí bezpečí mláďat

Turistické pasti místo záchrany
Pokud na dovolené narazíte na „záchranné“ centrum, buďte obezřetní.

V některých „záchranných“ centrech drží želvy i několik měsíců. Turistická atrakce se pro mladé želvy rovná rozsudku smrti.

Ne všechna zařízení želvám skutečně pomáhají. Mnohá drží čerstvě vylíhnutá mláďata v bazénech, aby se turisté mohli vyfotit nebo si za poplatek želvu „vypustit“ do moře – klidně v poledne na rozpáleném písku. Takové želvy často do několika hodin hynou.

Někde drží želvy i několik měsíců. V bazénech ale želvám ochabují svaly i plíce, nenaučí se překonávat vlny ani hledat potravu, ztrácí schopnost se po vypuštění orientovat v moři a vrátit se v dospělosti na místo, kde se vylíhly, aby zde nakladly vejce. Krátkodobá atrakce se tak pro ně rovná rozsudku smrti.

Jak poznat dobré centrum?
Správná ochranářská centra mají jasná pravidla:
- Žádné bazény pro zdravé želvy. V péči mohou mít jen viditelně zraněné dospělé želvy, které by v moři nepřežily. Mláďata do bazénů nepatří nikdy.
- Ochrana hnízd na plážích. Vajíčka se přemísťují jen v rámci pláže, což dělají vyškolení ochranáři, nikdy se nevykupují od pytláků.
- Vypouštění mláďat večer či brzy ráno, v době, kdy je písek chladný a mláďata mají šanci přežít.
- Respekt k přírodě. Turisté nesmějí sahat na želvy, používat blesk ani rušit dospělé samice při kladení vajec.

Chcete-li mít jistotu, zkontrolujte si centrum na internetu ještě před cestou. Pokud na fotografiích uvidíte bazény s malými želvičkami – otočte se na patě.

Na Srí Lance jsme během let všechna centra několikrát monitorovali a k návštěvě doporučujeme tato zařízení, kde můžete pozorovat samice, jak přirozeně kladou vejce, či mláďata, jak běží z hnízda do moře.

Jak se k želvám chovat
Setkání s mořskou želvou patří k největším zážitkům dovolené. Aby ale zůstalo bezpečné pro ni i pro vás, platí několik jednoduchých pravidel:

FAKTA A OCHRANA
- na Zemi žijí už přes 110 milionů let
- všech sedm druhů mořských želv je uvedeno na Červeném seznamu ohrožených druhů IUCN
- v ekosystému udržují zdravé mořské louky, korálové útesy a regulují množství medúz
- nejvíce ohrožené jsou v Indickém oceánu, kde působí česká organizace Chráníme mořské želvy
- od roku 2014 se podařilo ochránit a do moře vypustit už více než 4,5 milionu mláďat
- kromě přímé ochrany projekt vzdělává děti, podporuje místní komunity a nabízí alternativní obživu místo pytláctví

Prověřená záchranná centra

www.morskezelvy.cz

Příklad špatného chování turistů

Držení želviček v bazénu je velkou chybou

Lokalizace přesného místa snůšky. Vejce budou přemístěna do chráněné části pláže

Důležité je šířit osvětu i ve školách – děti jsou budoucnost

▪ **Ve vodě:** udržujte odstup alespoň dva metry, na želvu nesahejte, ani ji nekrmte, a nikdy jí nebraňte v plavání. Užijte si chvíli zpovzdálí – i to je nezapomenutelné.
▪ **Na pláži:** respektujte kladení vajec či líhnutí mláďat, buďte potichu, pohybujte se pomalu a vždy zůstaňte v bezpečné vzdálenosti. Používejte jen červené světlo. Nikdy na želvy nesahejte a nebraňte jim v cestě. Foťte výhradně bez blesku.

Dodržování těchto zásad je pro želvy klíčové – i drobný stres je může stát životní energii, kterou nutně potřebují k přežití.

Chráníme mořské želvy
Organizace Chráníme mořské želvy působí na šesti místech v Indonésii a dvou na Srí Lance. Každou noc tu ochranáři hlídají pláže, chrání vejce před pytláky a hned po vylíhnutí vypouštějí mláďata do moře. Od roku 2014 se podařilo zachránit a vypustit už více než 4,5 milionu želv a každý den přibývají další.

Ochrana ale není jen o želvách. Projekt podporuje vzdělávání dětí, učí je anglicky, plavat i minimalizovat odpad a zacházet s tím, který už vytvořily, a dospělým nabízí alternativní obživu – například výrobu suvenýrů z kokosových skořápek místo ze želvoviny.

Co můžete udělat vy?
▪ Navštěvujte jen centra bez bazénů

a podporujte ta, která chrání želvy přirozeně.
▪ Nekupujte výrobky ze želvoviny ani jiné části těl zvířat.
▪ Sdílejte informace – mnozí turisté netuší, že tím, co považují za „pomoc přírodě", želvám ubližují.
▪ I malý příspěvek má velký dopad – každých 10 Kč znamená jednu želvu zpět v oceánu.

Zodpovědný turista = naděje pro želvy
Na svých cestách se můžete rozhodnout, zda přispějete k záchraně želv, nebo naopak k vyhubení. Mořské želvy tu byly dávno před námi a bez nich by oceány přišly o svou rovnováhu. Nenechme je zmizet kvůli pohodlnosti a turistickému byznysu. Pamatujte: želvy patří do moře, ne do bazénu. ■

Přes QR načtete krátký zábavný spot. Další videa s Danem Bártou a Bárou Hrzánovou najdete na **www.morskezelvy.cz**

HANA VAŠINA SVOBODOVÁ

Vystudovala Přírodovědeckou fakultu UK. Založila organizaci Chráníme mořské želvy, vede projekty v Indonésii a na Srí Lance a jako konzultant pomáhá i jinde ve světě. Miluje cestování a každý den jde za svým snem, přesto, že je aktuálně hlavně máma dvou holčiček (starší už byla dvakrát u želv). FB/IG: **chranimemorskezelvy**

